

ŠTÁTNA ŠKOLSKÁ INŠPEKCIA

úsek inšpekčnej činnosti

Staré grunty 52, 841 04 Bratislava 4

Správa

o kontrole realizácie externej časti a písomnej formy internej časti maturitnej skúšky na gymnáziu a v strednej odbornej škole v SR v školskom roku 2013/2014

Štátna školská inšpekcia vykonala **114** inšpekcií na kontrolu realizácie externej časti (EČ) a písomnej formy internej časti maturitnej skúšky (PFIČ MS) v **107** školách, z toho na **44** gymnáziách (G) a v **63** stredných odborných školách (SOŠ). Z celkového počtu škôl bolo 8 cirkevných, 15 súkromných, 18 škôl bolo s vyučovacím jazykom národností.

V 2 školách sa nezúčastnilo EČ a PFIČ MS z cudzieho jazyka (CUJ) 11 žiakov so zdravotným znevýhodnením (ZZ), nakoľko budú konať len ústnu formu internej časti MS. EČ a PFIČ MS konali 4 žiaci, ktorí boli v minulom školskom roku neúspešní. Bez ospravedlnenia sa nezúčastnili tejto časti MS 4 žiaci (Trnavský a Nitriansky kraj).

Pripravenosť škôl na externú časť a písomnú formu internej časti maturitnej skúšky

Školskí koordinátori pri príprave EČ a PFIČ MS postupovali podľa Pokynov Národného ústavu certifikovaných meraní vzdelávania (NÚCEM) pre školských koordinátorov, administrátorov a predsedov školských a predmetových maturitných komisií (Pokyny). Informovali žiakov, učiteľov a rodičov o organizácii a priebehu maturitnej skúšky. Skontrolovali zásielku č. 1, pričom v 1 G v Nitrianskom kraji zistili, že namiesto odpovedových hárkov (OH) z CUJ sa v nej nachádzali OH pre vyučovací jazyk. Táto nezrovnalosť bola zistená až v deň konania EČ a PFIČ MS. Riaditeľka G riešenie situácie konzultovala s NÚCEM a Odborom školstva Okresného úradu (OŠ OÚ) v sídle kraja. Distribučné miesto v Nových Zámkoch v spolupráci s iným G doručilo potrebné OH z CUJ. Z tohto dôvodu bol posunutý začiatok testovania.

Školy zabezpečili dostatok potrebného písomného materiálu a rozdelili žiakov do skupín s povoleným počtom. V 2 školách Banskobystrického kraja vytvorili skupiny zo žiakov svojich organizačných zložiek. K spájaniu žiakov došlo aj v 6 ďalších kontrolovaných školách. Dobrovoľného testovania EČ MS z matematiky (MAT) sa zúčastnili 2 žiaci SOŠ na G v Trenčianskom kraji. Pri vypracovaní zoznamov žiakov a určení zapisovateľov tém z vyučovacích jazykov školy postupovali v súlade s Pokynmi s výnimkou 1 SOŠ v Trnavskom kraji, v ktorej nebola zabezpečená zapisovateľka tém zadaní PFIČ MS zo slovenského jazyka a literatúry. Administrátori a pomocní hodnotitelia boli určení podľa Pokynov, rovnako školy postupovali pri zaškolení administrátorov a pomocného dozoru okrem obchodnej akadémie v Prešovskom kraji, kde zaškolenie prebehlo v neskoršom termíne a prezenčná listina neobsahovala aprobácie zaškoľovaných. Všetky učebne boli vhodne vybrané a pripravené s aktuálnymi zoznamami žiakov a s upozornením na prebiehajúcu maturitnú skúšku. Pre 75 žiakov so ZZ boli zabezpečené upravené podmienky na vykonanie MS v súlade s právnymi predpismi a Pokynmi. O úpravu podmienok testovania napriek poskytnutej informácii o tejto možnosti nepožiadali 2 žiaci (Trenčiansky kraj). Školskí koordinátori zabezpečili primerané podmienky na testovanie jednotlivých predmetov podľa daného časového harmonogramu. Materiály potrebné na administráciu predmetov EČ a PFIČ MS vrátane CD prehrávačov boli pripravené vždy v predchádzajúci deň.

Predsedovia školských maturitných komisií (ŠMK) a predsedovia predmetových maturitných komisií (PMK) boli vymenovaní príslušnými OŠ OÚ v určenom termíne. V 1 subjekte v Košickom kraji bola predsedníčka ŠMK, ktorá súčasne plnila i funkciu predsedníčky PMK, vymenovaná dodatočne ako náhrada za pôvodne vymenovaného predsedu, ktorý sa nemohol zo zdravotných dôvodov EČ a PFIČ MS zúčastniť.

V G s triedami bilingválneho vzdelávania v Bratislavskom kraji bola predsedníčka ŠMK vymenovaná ministerstvom školstva v súlade s právnymi predpismi.

Priebeh a organizácia administrácie testov externej časti maturitnej skúšky

Školskí inšpektori vykonali kontrolu EČ MS a PFIČ z vyučovacích jazykov v 44 školách, z CUJ v 40 školách, z MAT v 30 školách.

Počet žiakov podľa predmetov na G a v SOŠ a počet žiakov so ZZ je uvedený v tabuľke:

Predmety		SJL	SJSL	MJL	ANJ	NEJ	RJ	FJ	UJL	MAT	Počet žiakov spolu	Z toho žiaci so ZZ
Druh školy	Počet škôl	Počet žiakov										
G	44	795	47	139	1122	144	48	7	-	449	2 751	19
SOŠ	63	1590	150	82	1279	395	59	-	-	271	3 826	56
	107	2 385	197	221	2 401	539	107	7	-	720	6 577	75

Zásielku č. 2 prevzali riaditelia škôl na určených distribučných miestach. Spolu s predsedami ŠMK a PMK skontrolovali jej neporušenosť a obsah. Za neprítomnosti riaditeľky 1 školy v Bratislavskom kraji bola touto úlohou poverená zastupujúca riaditeľka. V inej škole v tomto kraji povinnosti predsedu ŠMK, ktorého neprítomnosť bola ospravedlnená, prevzala riaditeľka školy. Pri kontrole zásielok neboli zaznamenané žiadne negatívne zistenia, s výnimkou tlačovej chyby na obale testov zo slovenského jazyka a slovenskej literatúry, ktorá nemala dopad na priebeh administrácie. Predsedovia PMK administrátorom prideliť skupiny žiakov náhodným výberom, vpísali ich mená do zoznamov žiakov. V 1 SOŠ Nitrianskeho kraja, kde bola vytvorená len 1 skupina žiakov, bolo meno administrátora do zoznamu už vpísané. Pripravené materiály predsedovia PMK rozdali administrátorom, upozornili ich na správne rozdanie testov a vyzvali ich na kontrolu počtu a kvality tlače testov a OH, v deň testovania CUJ aj na kontrolu kvality zvukovej nahrávky. Pred testovaním MAT školskí koordinátori upozornili administrátorov na zmenu v úvode administrácie – prečítanie inštrukcií žiakom z Pokynov nahlas. Neprimerané priestorové podmienky poskytli administrátorom 1 SOŠ v Trnavskom kraji, následkom čoho nedôsledne skontrolovali oba typy OH. Nepoužitú tlače a OH boli v stanovenom čase vyzbierané a odovzdané.

Administrácia testov prebiehala vo väčšine škôl v určenom čase a podľa Pokynov, administrátori dbali na samostatnú prácu žiakov. Nedodržanie Pokynov zistila školská inšpekcia v súkromnej SOŠ v Trnavskom kraji, kde administrátorka rozdala jednej skupine najprv testy a až následne OH. Žiakov neinformovala o podmienkach, za akých môžu učebňu v priebehu testovania opustiť a nedala im ani čas na prekontrolovanie úplnosti a tlače testov. Niektorí žiaci si počas vyplňania údajov v OH prezerali obsah testov, pričom administrátorka nereagovala na ich počínanie. V druhej skupine administrátor nerozdal striedavo testy rôznych kódov žiakom sediacim vedľa seba v susedných radoch. Nedôsledne vykonávali činnosť administrátora aj v inom subjekte v tomto kraji. Z dôvodu nesprávneho usmernenia pri vypisovaní kódov v 1 skupine všetci (okrem 1 žiačky) chybné vyplnili údaje v OH. Opravu museli vykonať podľa telefonických inštrukcií z NUCEM. Začiatok administrácie bol preto posunutý na 9,50 hod. V ďalšej skupine neboli žiaci upozornení na nutnosť podpísať kópie OH, nedostali informáciu o tom, ako opravovať prípadné nesprávne odpovede, ako postupovať, keď ukončia prácu pred uplynutím času administrácie a nedostali čas na prezretie a kontrolu testov. Nedostatky sa vyskytli aj v testovaní žiakov so ZZ, keďže žiaci zaradení do I. a II. skupiny funkčného obmedzenia mali na vypracovanie EČ MS zo SJL kratší čas, ako stanovovali Pokyny. V Košickom kraji administrátorka 1 SOŠ (za prítomnosti predsedníčky PMK) porušila Pokyny vo viacerých bodoch. Nevysvetlila žiakom spôsob vyplňania OH

a opravy chýb, nevyzvala ich, aby podpísali kópie OH. Neupozornila ich na spôsob hodnotenia úloh a zápis odpovede. Neinformovala ich o postupe pri možnom opustení učebne v priebehu testovania a postupe pri skončení práce pred oficiálnym ukončením testovania. Neposkytla im čas určený na prekontrolovanie testov a neoverila si, či boli testy v poriadku. Po uplynutí časového limitu vypracovania testov nevyzvala žiakov na ukončenie práce a predĺžila im čas o 6 minút. Za prítomnosti žiakov zozbierala testy, OH a pomocné papiere, pričom nepreverila, či sú podpísané kópie OH. Pokyny pre žiakov pred vypracovaním testov z MAT neprečítal administrátor 1 SOŠ Nitrianskeho kraja. Vo zvukovej nahrávke v 1G v Bratislavskom kraji (v 1skupine ANJ a 1 skupine NEJ) bola časť textu rušená silným šumom a v 1 spojenej škole v tomto kraji (v 1 skupine ANJ) sa pri prehrávaní neustále opakovala rovnaká úloha. V skupine NEJ bola CD nahrávka ihneď vymenená, v 2 skupinách ANJ bolo potrebné 5- minútové prerušenie, preto žiakom predĺžili dobu na vypracovanie. Technická porucha prehrávača sa vyskytla v G v Nitrianskom kraji, v ktorom jeho výmena spôsobila predĺženie testovania skupiny NEJ o 20-minút. Predsedníčka ŠMK a PMK v 1 G v Nitrianskom kraji si nad rámec Pokynov vyžiadala test z MJL a oboznamovala sa s jeho obsahom pred začiatkom testovania i počas prítomnosti v učebni v priebehu administrácie. Pomocný dozor zabezpečoval nerušený priebeh administrácie na chodbách škôl.

Po skončení administrácie a odovzdaní testov a ostatných materiálov školským koordinátorom sa uskutočnila kontrola správnosti a úplnosti údajov uvedených v záhlaví OH. Pri oddeľovaní kópií od originálov OH v 1 G a v ďalšej škole v Bratislavskom kraji neboli 2 kópie OH podpísané. V inom G tohto kraja bol veľmi slabo viditeľný prepis 1kópie OH „krížik“. Školská koordinátorka 1 SOŠ v Košickom kraji zistila chýbajúce podpisy žiakov 1 skupiny. Vo všetkých prípadoch predsedníčky PMK pod dohľadom predsedníčky ŠMK postupovali v súlade s Pokynmi NÚCEM. Originály a kópie OH boli uložené predpísaným spôsobom v osobitných obálkach, ktoré boli zaistené proti neregulárnej manipulácii a uložené na zabezpečené miesta.

Dohľad nad priebehom tejto časti MS vykonávali striedavo školskí koordinátori a predsedovia ŠMK a PMK, v prípade SOŠ Košického kraja v nedostatočnej miere, keďže nezabezpečili riadny priebeh EČ MS (zo SJL a SJSL) a nezamedzili neetickému konaniu školskej koordinátorky (pred odchodom administrátorov do učebni prizvala do miestnosti, v ktorej boli zhromaždení spolu s predsedníčkou ŠMK a predsedníčkou PMK učiteľku s aprobáciou z testovaných predmetov vykonávajúcu aj funkciu pomocnej hodnotiteľky a umožnila jej oboznámiť sa s obsahom testu). Nedôsledne postupovali aj predseda ŠMK a predsedníčka PMK v SOŠ v Trnavskom kraji, kde nezistili nesprávne rozdanie testov. Na ostatných kontrolovaných školách bola činnosť predsedov ŠMK a predsedov PMK dôsledná a v súlade s Pokynmi.

Priebeh administrácie písomnej formy internej časti maturitnej skúšky z vyučovacích a cudzích jazykov

Školskí koordinátori pred zverejnením zadaní PFIČ z vyučovacích a cudzích jazykov rozdali administrátorom potrebný počet dvojhárok/hárok a ďalších materiálov, zabezpečili zápis zadaní z vysielania Slovenského rozhlasu (s výnimkou školy v Trnavskom kraji) a dohliadali na priebeh činností podľa harmonogramu. Preberanie zadaní PFIČ MS prostredníctvom internetu bolo bezproblémové. Správnosť zápisu pred rozmnožením zadaní skontrolovali predsedníčky PMK. Počas zverejňovania boli žiaci usadení v učebniach a administrátori ich upozornili na korektnosť pri testovaní a postupe podľa Pokynov. Žiačka SOŠ v Trnavskom kraji bola administrátorkou počas preberania zadaní uvoľnená na toaletu a vrátila sa v priebehu 3 až 5 minút. V tejto škole predsedníčka PMK poskytla žiakom všetkých skupín základné informácie o vnútornej forme rozprávania a diskusného príspevku. V inej škole Trnavského kraja počas odovzdávania rozmnožených zadaní z ANJ a NEJ administrátorom poskytli predsedníčky PMK ich slovenský preklad. Školská inšpekcia upozornila na nesprávnosť takéhoto konania, ktoré nezabezpečuje objektivitu realizácie

PFÍČ MS. Zadania PFÍČ MS boli do učební doručené školskými koordinátormi, resp. predsedníčkami PMK alebo pomocným dozorom načas podľa harmonogramu. Administrátorka SOŠ v Košickom kraji, ktorá pochybila pri EČ MS, konala proti Pokynom aj v tejto časti MS, keď najprv žiakov upozornila na výber zadania PFÍČ zo SJL v danom časovom limite a vzápätí ich vyzvala na vypracovanie písomných téz ku každej téme. V 1 G v Bratislavskom kraji nebol u 2 žiakov dodržaný 15-minutový limit na výber zadania. V inej škole sa žiak, ktorý vykonal EČ, nedostavil na administrovanie PFÍČ. Pri administrovaní CUJ v ďalšom G v tomto kraji 2 žiaci požiadali o ďalší hárok, čo im v súlade s Pokynmi nebolo umožnené.

Kontrola administrácie PFÍČ bola v tejto časti MS vykonávaná zodpovedne a v súlade s Pokynmi NÚCEM na väčšine škôl.

Hodnotenie úloh s krátkou odpoveďou EČ MS z vyučovacích a cudzích jazykov

Školskí koordinátori po zverejnení Kľúča správnych odpovedí (Kľúč) k úlohám s krátkou odpoveďou (ÚKO) EČ MS tieto rozmnožili v potrebnom počte a spolu so zoznamami pomocných hodnotiteľov a neporušenými obálkami s originálmi OH „pero“ ich odovzdali predsedom PMK.

Pri následnom pridelení OH jednotlivým dvojiciam hodnotiteľov predsedníčky PMK neprekročili počet stanovený v Pokynoch a pomocní hodnotitelia boli v krátkej inštruktáži oboznámení s postupom pri hodnotení, pričom mali k dispozícii Pokyny na hodnotenie ÚKO (Pokyny-ÚKO) vydané NÚCEM. Pomocní hodnotitelia sporné odpovede konzultovali s predsedami PMK, v prípade potreby telefonicky s pracovníkom NÚCEM. V niektorých školách Trnavského kraja predsedníčky PMK odpovede žiakov, ktoré neboli celkom v súlade s Kľúčom, uznali po vzájomnej konzultácii alebo sa spojili s predsedníčkou PMK v inej škole a zaujali stanovisko bez kontaktovania NÚCEM. V 1 škole v Prešovskom kraji sa dvaja hodnotitelia pri posudzovaní správnosti odpovedí dopustili chýb. Nedostatky v opravách odpovedí boli odstránené až po náhodnej kontrole vykonanej inšpekciou. Predsedníčka PMK si v tejto časti MS plnila svoju funkciu nedôsledne, nezabezpečila hodnotenie ÚKO v súlade s Kľúčom a Pokynmi-ÚKO. V 1 SOŠ v Nitrianskom kraji bolo zistené, že 4 žiačky mali totožné odpovede na úlohy č. 14 – 20 z ANJ, čím vzniklo podozrenie na nepovolenú spoluprácu medzi žiakmi, čo administrátorka v danej skupine odmietla.

Ohodnotené a oboma hodnotiteľmi podpísané OH boli odovzdané predsedníčkam PMK. Následne OH prekontrolovali, podpísali a dohliadli na ich uloženie do bezpečnostnej obálky na zaistené miesto. Predsedníčky PMK podpísali Protokol o administrácii EČ a PFÍČ MS.

Záver

EČ a PFÍČ MS bola na takmer všetkých školách pripravená zodpovedne. Školskí koordinátori po oboznámení sa s materiálmi na realizáciu maturitnej skúšky včas informovali žiakov, zákonných zástupcov a učiteľov. Negatívom pripravenosti bol nedostatok OH z CUJ, ktorý v 1 G zapríčinil posunutie začiatku testovania. Nedostatkom v príprave EČ a PFÍČ MS bolo aj nezabezpečenie zapisovateľky zadania PFÍČ a neskoršie zaškolenie administrátorov a pomocného dozoru s neuvedením aprobácií v zápisnici zo školenia na ďalších 2 školách.

Priebeh a organizácia administrovania testov EČ boli realizované podľa časového harmonogramu. Negatíva sa vyskytli v nedostatočnej kontrole testov a ostatných materiálov administrátormi v 1 škole a v porušovaní Pokynov v 3 školách, kde administrátori neboli dostatočne a dôsledne pripravení na svoju úlohu a ich práca vykazovala značné nedostatky. Porušením Pokynov bolo tiež neprečítanie pokynov pre žiakov administrátorom a nezabezpečenie stanoveného predĺženého času testovania žiakov so ZZ. Problémy pri počúvaní nahrávky sa vyskytli v 3 školách. V 2 školách museli predsedníčky PMK podpísať viaceré kópie OH a v 1 prípade museli prepísať OH pre slabú viditeľnosť písma.

Administrácia PFIC prebiehala plynulo a v súlade s Pokynmi okrem školy, v ktorej administrátorka podala žiakom zmätočné úvodné informácie. V práci administrátorov sa vyskytli nedostatky aj pri uvoľnení žiačky z triedy počas preberania zadania PFIC a nedodržaní časového limitu na výber zadania. Konanie predsedníčok PMK mohlo v 2 školách viesť k narušeniu objektivity realizácie PFIC.

Hodnotenie ÚKO organizačne a odborne zabezpečovali predsedníčky PMK pod dohľadom predsedov ŠMK v súlade s Pokynmi, v prípade 1 školy bola ich práca nedôsledná (zistenie chybného hodnotenia u 2 pomocných hodnotiteľov školskou inšpektorkou).

Štátna školská inšpekcia na základe zistených nedostatkov uložila vedúcim pedagogickým zamestnancom kontrolovaných subjektov opatrenia smerujúce k dodržiavaniu právnych predpisov a k dôslednému plneniu pokynov NÚCEM.

Iné zistenia

- Zákonný zástupca žiaka so sluchovým postihnutím 1 SOŠ požiadal o úpravu vykonania MS z CUJ (úľava pri úlohách na počúvanie s porozumením). NÚCEM zaslal žiakovi test zo SJSJ pre žiakov so zrakovým postihnutím.
- V termíne konania MS z MJL riaditeľ 1 SOŠ nebol z dôvodu čerpania dovolenky prítomný. Zastupovaním bola poverená zástupkyňa školy, ktorá súčasne vykonávala aj funkciu školskej koordinátorky.
- Predsedovia ŠMK a PMK, ktorí absolvovali školenie k MS v prvých rokoch realizácie EČ, sa nezúčastnili aktualizáčného školenia.
- Neohlásené zmeny v delegovaní pedagógov do funkcie predsedov ŠMK a PMK, ktorým boli vymenovacie dekréty doručené 11. 3. 2014, zapríčinili v 1 SOŠ nutnosť prepracovať už pripravené organizačné zabezpečenie MS.
- V 1 kontrolovanom subjekte vykonávali funkciu predsedov ŠMK a PMK tí istí pedagógovia už viac rokov. Prítom kontrolovaná škola a škola, z ktorej boli predsedovia delegovaní, mala toho istého zriaďovateľa (Gréckokatolícka eparchia Košice).

Odporúčania a podnety

Národnému ústavu certifikovaných meraní vzdelávania

- Zvážiť skrátenie času po zverejnení kľúčov do začiatku opravy úloh s krátkou odpoveďou, začať hodnotenie ihneď po zverejnení (odstrániť časový interval medzi 14.00 a 14.30 hod.).

Odborom školstva okresných úradov v sídle kraja

- Zabezpečiť obmenu pedagógov vo funkciách predsedov ŠMK a PMK vo všetkých stredných školách, vrátane cirkevných.